

Navrhovaná metodika Kliniky azylového práva

Misia Kliniky azylového práva: prostredníctvom kvalitných pedagógov a odborníkov na azylové právo máme záujem ponúknuť študentom kvalitný utečenecký a azylový program, ktorý im umožní hĺbkovo sa oboznámiť s právnou úpravou utečeneckého a azylového práva, ako aj zamýšľať sa nad konkrétnym riešením právneho problému, dáva im priestor na slobodnú realizáciu s dôrazom na spätnú väzbu od vyučujúceho, prípadne iných supervízorov a to všetko s možnosťou pomôcť osobám v núdzi, čo dáva klinike sociálny rozmer.

Forma výučby: Kliniku azylového práva odporúčame aj naďalej vyučovať formou výučby na Právnickej fakulte TU a v spolupráci s občianskym združením (Liga za ľudské práva). Hodiny prebiehajúce na škole by mali byť tzv. hodinami „spätnej väzby“ a boli by stretnutiami k prípadom, na ktorých by študenti dostávali spätnú väzbu, ktorá je pri klinickom vzdelávaní kľúčová. Študenti by na hodinách s vyučujúcim debatovali o prípadoch, ktorým poskytujú právnu pomoc a mali by tak aj dostatočný priestor na dôkladnú prípravu. Navyše, hodiny kliniky môžu prebiehať aj formou debát týkajúcich sa určitých špecifických otázok k prípadu/prípadoch, či už hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru (výklad určitých pojmov, práca s judikatúrou, komunikačné problémy, otázky, ktoré sa objavili počas pohovorov s klientami, etické dilemy, atď.).

Teoretickú výučbu, ako takú, navrhujeme vyňať z Kliniky azylového práva a vyučovať ju v rámci jednosemestrálneho semestra ako predmet „Azylové právo“. Takýto prístup je aplikovaný napr. aj na českých univerzitách, ktoré sme navštívili počas realizácie projektu financovaného Nadáciou Tatra banka.

Navyše, navrhujeme zaviesť ako samostatný predmet „Simulovaný súdny proces z azylového práva“.

V rámci **Programu utečeneckého a azylového práva** na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity navrhujeme teda nasledovné predmety:

1. Azylové právo (1 semester - zimný),
2. Klinika azylového práva (2 semestre – zimný aj letný) vyučovaná na Právnickej fakulte TU + praktická časť prebiehajúca v občianskom združení Liga za ľudské práva,
3. Simulovaný súdny spor (1 semester - letný).

Predmet „Azylové právo“ by si mohli zapísať už aj študenti 2. ročníka bakalárskeho štúdia, potom študenti 3. ročníka bakalárskeho štúdia, ako aj študenti 1. ročníka magisterského štúdia. Predmet „Klinika azylového práva“ študenti 2. ročníka bakalárskeho štúdia alebo študenti 1. ročníka magisterského štúdia. Na zapísanie Kliniky azylového práva je potrebné mať zapísaný alebo už absolvovaný predmet „Azylové právo“.

Anotácia Kliniky azylového práva: Kliniku azylového práva by si mohli zapísať študenti, ktorí majú zapísaný predmet a navštevujú predmet Azylové právo alebo ho už absolvovali. Okrem výučby na fakulte by sa Klinika realizovala aj naďalej aj v priestoroch občianskeho združenia Liga za ľudské práva,

v ktorom má študent prideleného supervízujúceho právnik/advokáta a prípad, ktorému sa venuje z dlhodobého hľadiska alebo ad hoc podľa potreby. Prax v občianskom združení by prebiehala tiež 1 krát do týždňa zvyčajne od 10:00-16:00.

Ciele Kliniky azylového práva: Cieľom je, aby si študenti absolvovaním Kliniky azylového práva zlepšili nasledovné zručnosti:

1. vedenie pohovoru so žiadateľom o azyl,
2. písanie právnych podaní (vyjadrenie pred vydaním rozhodnutia správneho orgánu, správna žaloba, kasačná sťažnosť, atď.),
3. právnú argumentáciu,
4. komunikačné schopnosti,
5. profesijnú zodpovednosť,
6. kritické myslenie,
7. time-managment.

Výučbové metódy Kliniky azylového práva umožňujúce študentom rozvíjať profesné zručnosti akými sú riešenie problémov, analytická práca, právny výskum, komunikácia, organizačné zručnosti a v konečnom dôsledku urýchľujú ich vstup do profesného života sú napr.:

1. brainstorming,
2. debaty, skupinové diskusie,
3. simulácie,
4. simulované súdne spory,
5. rolové úlohy,
6. analýzy,
7. prípadové štúdie,
8. stretnutia s odborníkmi a pod.

Aktivity Kliniky azylového práva (cca koľko hodín?):

1. *Poskytovanie právnej pomoci:* z pohľadu právnej úpravy Európskej únie, konkrétne z Procedurálnej smernice vyplýva, že bezplatné právne a procesné informácie žiadateľom o azyl by mali poskytovať vyšskolení jednotlivci, avšak nemusia to byť nevyhnutne advokáti. Toto uľahčuje prístup študentov právnych kliník a MVO k tejto činnosti v partnerstve s univerzitami. Viaceré kliniky v Európe poskytujú tento druh služby, zapájajúc študentov do poskytovania pomoci žiadateľom o azyl v procese ich prístupu k medzinárodnej pomoci.¹
 - a. *Vedenie pohovoru so žiadateľom o azyl, azylantom, osobou s doplnkovou ochranou*
 - b. *Písanie právneho podania na súd (napr. správna žaloba, kasačná sťažnosť),*
 - c. *Vyhľadávanie informácií o krajine pôvodu (tzv. COI)*

¹ Bartoli Clelia, 2016: Legal clinics in Europe: for a commitment of higher education in social justice, Diritto & Questioni Pubbliche, str. 87

2. *Zúčastňovanie sa pojednávani na Krajskom súde SR, na Najvyššom súde SR:* študenti kliniky nemôžu právne zastupovať žiadateľov o azyl, ale v rámci kliniky majú a aj budú mať viaceré možnosti navštíviť súdne pojednávania a sledovať prácu azylových sudcov, azylových právnikov/ advokátov, ako aj právnych zástupcov Migračného úradu MVSR.
3. *Zúčastnenie sa odborných azylových podujatí:* študenti majú možnosť zúčastniť sa konferencií a seminárov organizovaných Ligou za ľudské práva ako aj iných medzinárodných, štátnych, samosprávnych či mimovládnych orgánov a organizácií so zameraním na utečenecké, azylové, prípadne cudzinecké právo.

Navrhovaný počet kreditov: Vzhľadom na časovú (praktická časť prebieha v občianskom združení) aj obsahovú náročnosť predmetu navrhujeme zvýšiť počet udelených kreditov na 5.

Hodnotenie študentov: v rámci Kliniky azylového práva navrhujeme, aby sa hodnotili nasledovné oblasti:

1. Profesionálna zodpovednosť,
2. Teoretické vedomosti,
3. Právna argumentácia,
4. Komunikačné schopnosti,
5. Time manažment,
6. Dochádzka.

Zásady práce študentov: zásady práce študentov Kliniky azylového práva sú súčasťou prílohy č. 2 k tomuto dokumentu.

Rozpočet Kliniky azylového práva: Klinika azylového práva by mala mať možnosť podávať si projekty na zabezpečenie praktickej časti výučby kliniky aj pod hlavičkou Právnickej fakulty TU.

Cieľová skupina: Klinika azylového práva je určená študentom 2. ročníka bakalárskeho štúdia a 1. ročníka magisterského štúdia, maximálny počet študentov je 10.

Kritéria pre prijatie na kliniku: študenti so záujmom o Kliniku azylového práva by mali mať zapísaný alebo už absolvovaný predmet „Azylové právo“, ďalej by mali mať záujem o oblasť ľudských práv a výhodou je ovládanie angličtiny/iného cudzieho jazyka.

Akej cieľovej skupine sa venujú študenti Kliniky azylového práva: primárnou skupinou sú žiadatelia o azyl, azylanti a osoby s doplnkovou ochranou; ďalej iné skupiny cudzincov, ktorí sú z nároku na bezplatnú právnu pomoc vylúčení.

Spolupráca s inými akademickými odborníkmi: V rámci poskytovania pomoci žiadateľom o azyl, azylantom a osobám s doplnkovou ochranou sa za posledné desaťročie vyprofilovali odborníci nielen z právneho prostredia, ale aj z rôznych iných, napr. z oblasti antropológie, tlmočenia a pod. Klinika azylového práva by mohla smerom do budúcnosti spolupracovať aj s týmito odborníkmi, ktorí môžu prispieť ešte k vyššej kvalite vzdelávania študentov a môžu zároveň prepájať študentov práva so študentami antropológie, prípadne jazykov a tým prispieť k skvalitneniu výstupov Kliniky azylového práva (študenti práva poskytujú právnu pomoc – študenti jazykov poskytujú tlmočnícke

a prekladateľské služby – študenti antropológie vedú pohovory so žiadateľmi o azyl, vyhľadávajú informácie o krajine pôvodu a pod.). „*Antropológia ako disciplína, ktorá je historicky spojená so štúdiom, porozumením a porovnávaním iných kultúrnych systémov, má vybudované značné povedomie a taktiež metodológie, ktoré môžu byť potenciálne využiteľné v rámci azylových systémov. Napr. vytvorenie priestoru pre antropológov a umožnenie ich účasti na azylových pohovoroch by mohlo zredukovať kultúrne nedorozumenia.*“²

Čo prinášajú kliniky Právnickej fakulty Trnavskej univerzity?

Právnické školy, uvedomujúce si výhody klinického modelu vzdelávania, získavajú príležitosť, aby okrem primárneho poslania poskytovať vzdelanie, napomáhali sociálnej spravodlivosti a tak, v konečnom dôsledku, zvýšili dôveru verejnosti v právnickú profesiu.³

Benefity Kliniky azylového práva pre univerzitu⁴ – existencia Kliniky azylového práva v rámci curricula univerzity:

- ukazuje, že univerzita sa zaujíma o problémy reálneho sveta, marginalizované komunity a sociálnu spravodlivosť,
- robí univerzitu atraktívnejšou pre študentov aj pre potenciálnych donorov,
- zvyšuje konkurencieschopnosť univerzity,
- prehlbuje spoluprácu univerzity s ďalšími subjektmi, ako sú MVO, právnické firmy, advokáti, UNHCR, externí odborníci a iné univerzity,
- zvyšuje reputáciu univerzity na zahraničnej úrovni, napr. tým, že študenti klinik sa zúčastňujú simulovaných súdnych sporov a ďalších medzinárodných iniciatív, a preukazujú záujem univerzity o humanitárne záležitosti,
- zlepšuje uplatniteľnosť študentov na trhu práce.

Odporúčania k procesu výučby Kliniky azylového práva vyplývajúce z projektu financovaného Nadáciou Tatra banka pre Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave

1. odporúčanie: Azylová klinika PF TU by sa mala stať súčasťou ENCLE. Univerzita by mala poskytnúť finančné prostriedky na tento účel.

² Bogičević Jovana, University of Palermo, Italy, 2018: Representing the Other: A Case for Interdisciplinary Clinical Legal Education: Example of the Human Rights and Migration Law Clinic, Special Issue: European Network for Clinical Legal Education 6th Conference

³ Bugatti Laura, University of Brescia, Italy, 2018: Legal Education in the Next Future, Special Issue: European Network for Clinical Legal Education 6th Conference

⁴ Hungarian Helsinki Committee (HHC), 2014: Guide on Establishing a Refugee Law Clinic. The publication of this document has been supported by the Global Learning Centre of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

2. odporúčanie: Otvoriť debatu ohľadom metódy fungovania kliník v rámci fakulty, či by niektoré nemohli fungovať aj tzv. „in-house“.

3. odporúčanie: Navrhujeme vyňať z Kliniky azylového práva teoretickú výučbu a zaviesť namiesto nej jednosemestrálny predmet „Azylové právo“.

4. odporúčanie: Navrhujeme zaviesť samostatný predmet „Simulovaný súdny proces z azylového práva“.

5. odporúčanie: Vzhľadom na časovú (praktická časť prebieha v občianskom združení) aj obsahovú náročnosť predmetu navrhujeme zvýšiť počet udelených kreditov na 5.

6. odporúčanie: Navrhujeme uzatvoriť zmluvu o spolupráci medzi Právnickou fakultou TU v Trnave a občianskym združením Liga za ľudské práva.

7. odporúčanie: Navrhujeme podávanie projektov v mene Právnickej fakulty TU za účelom financovania praktickej časti Kliniky, príp. aj na dofinancovanie vzniku a výučby predmetu „Azylové právo“ (napr. na prípravu skrípt pre výučbu predmetu) a predmetu „Simulovaný súdny proces z azylového práva“ (napr. na realizáciu medzinárodnej súťaže simulovaného súdneho sporu z azylového práva na pôde PF TU, kde sa táto súťaž už dva krát úspešne uskutočnila, v rokoch 2010 a 2016).

8. odporúčanie: Navrhujeme spolupracovať s ďalšími Klinikami azylového práva v Európe aj vo svete, za účelom zdieľania skúseností, príkladov dobrej praxe a realizácie spoločných projektov.

9. odporúčanie: Zvážiť interdisciplinárny prístup, napr. spoluprácu so študentmi antropológie.

10. odporúčanie: Do budúcnosti zvážiť vytvorenie nového praktického predmetu „Kliniky migračného práva“, ktorá by bola zameraná na problematiku cudzineckého práva (pobyty, nútené návraty, zaistenie, osoby bez štátnej príslušnosti, maloletí bez sprievodu, a ďalšie zraniteľné skupiny migrantov).